

PRRS

(Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome) eli sikojen lisääntymis- ja hengitystieoireyhtymä

Aiheuttaja:

- Arteriviruksiin kuuluva "Lelystad virus", tunnistettu taudin aiheuttajaksi 1991 Hollannissa.
- Virus säilyy viileässä, ei kestä kuumennusta, pH-optimi 5-7.

Esiintyvyys:

- Ensimmäinen tapausraportti 1987 USA:sta. Vuoteen 1990 mennessä levinnyt kaikille USA:n sikatiheille alueille.
- 1990 Euroopan ensimmäinen tapaus Saksassa. Sen jälkeen levisi nopeasti Hollantiin, Belgiaan, Englantiin, Espanjaan ja vuonna 1992 myös Tanskaan.
- Tähän asti taudista vapaita ovat Suomi ja Norja. Ruotsissa todettiin kesällä 2007 tartunta kahdeksassa sikalassa, joiden kaikki siat hävitettiin ja sikalat saneerattiin.

Leviäminen:

- Pääasiassa ostoeläinten välityksellä. Sika erittää virusta sierainliman, ulosteen ja virtsan mukana useita viikkoja.
- Tuulen mukana tauti saattaa levitä jopa kilometrien päähän. Amerikkalaisten kokemusten mukaan riski saada tartunta lähistöllä sijaitsevalta positiiviselta tilalta kasvaa välimatkan lyhentyessä seuraavasti:

Tilojen etäisyys toisistaan / Riski tartunnan leviämiseen:

yli 3 km / -
2-3 km / 11%
1-2 km / 31 %
0-1 km / 57 %

- Karjun sperman mukana. Tanskan vastustusohjelman mukaiset karjujen rokotukset elävällä rokotteella aiheuttivat PRRS:n leviämisen siemennysten kautta.
- Tilavierailujen kautta (ihminen, ajoneuvot jne.): vähemmän merkittävä leviämistie.
- Leviämismahdollisuus rehujen, lintujen ym. vektorien välityksellä kyseenalainen.

Riskitekijät:

- Eläinten osto: tuonti ulkomailta muodostaa suurimman riskin!
- Puutteellinen karanteeni ostoeläimille.
- Läheinen sijainti tartunnan saaneeseen tilaan nähden.
- Suuri yksikkökoko.

Itämisaika:

- Vaihtelee suuresti. Koeolosuhteissa 3-5 vrk (syömättömyys ja kuume), 14-28 vrk (ennenaikainen porsiminen). Kenttäolosuhteissa sikojen oston jälkeen 3-37 vrk.

Tautimuodot:

1. Kliininen tauti (oireileva)

* Akuutti

- alkuvaihe (yleisoireet)
- huippuvaihe (lisääntymishäiriöt ja hengitystieoireet)
- loppuvaihe (lisääntymishäiriöt lievenevät, hengitystieoireet jatkuvat)

* Krooninen

2. Subkliininen tartunta (ei oireita)

Oireet:

- Vaihtelevat huomattavasti eri tiloilla. Olosuhteet ja hygienia- taso vaikuttavat tilatasolla oireiden puhkeamiseen.

- Esim. Tanskassa on ollut huomattavasti lievem- mät oireet kuin Saksassa epidemian alkuvaiheessa 1990.

- Taudin tultua tilalle uutena on yleensä muutaman kuukauden äkillinen sairastumisvaihe, jonka jälkeen oireet lievenevät tai muuttuvat krooniksi. Ensimmäinen oire ovat usein kuumeilevat, syömättömät emakot, joiden korvat, vatsanalusta tai vulva saattavat sinertää (verenkiertohäiriö).

* Emakot: kuume, syömättömyys, luominen, ennenaikainen porsiminen (107-113 vrk), muumiot, kuolleena syntyneet porsa- at (keskimäärin 35 % pahnueesta), heikot porsa- at, kiimojen uusiminen.

* Porsa- at ja lihasiat: hengitystieoireet, porsaskuolleisuuden nousu (20-50 %), huono kasvu, sekundääri-infektiot.

Hoito:

- Taudille ei ole hoitoa. Lääkityksiä voidaan käyttää oireiden lievitykseen ja sekundääritartuntojen hoitoon.
- Rokotuksia on käytetty mm. Tanskassa mittavan vastustusohjelman puitteissa taudin leviämisen estämiseksi. Rokotusten tulokset eivät ole vastanneet odotuksia. Elävän rokotteen käyttöön liittyy riskejä (esim. rokoteviruksen leviäminen sperman kautta jne.).
- Maailmanlaajuisesti on havaittavissa pyrkimyksiä päästä kokonaan eroon PRRS-tartunnasta. Tämä ei ole helppoa maissa, joissa tartunta laajalle levinnyt. Suomen PRRS-vapaus entistä arvokkaampi!

Taloudellinen merkitys:

- Vaihtelee kliinisten oireiden mukaisesti.
- Akuutin taudin on arvioitu heikentävän tilan vuosituotantoa noin 5-20 %.
- Subkliinisen tartunnan taloudellisista vaikutuksista ei ole tietoa.

Suomen tilanne:

- Suomessa ei ole tähän mennessä todettu yhtään PRRS-tapausta.
- Suurimman riskin taudin leviämislle Suomeen muodostavat sikojen ja sian sperman tuonti ulkomailta sekä tilavierailut maissa, joissa PRRS esiintyy (voi olla piilevä).
- Vuosittain Ruokaviraston toimesta tutkitaan satoja verinäytteitä PRRS:n varalta ja kartoitetaan taudin esiintyvyyttä Suomessa
- Epäilyttävien oireiden esiintyessä sikalassa otetaan verinäytteet Ruokavirastoon tutkittavaksi myös PRRS:n varalta.
- Sikatiloja varten on kehitetty ryhmävakuutuksena PRRS –vakuutus, jonka teurastamo on voinut ottaa asiakastiloilleen
- PRRS on virallisesti vastustettava, valvottava eläintauti; epäilystä tautitapauksesta on välittömästi ilmoitettava Ruokavirastoon.

Ennaltaehkäisy:

- Ei sikojen tuontia PRRS-maista.
- Siansperman tuonti PRRS-maista hallitusti vain karanteenitiineyttämön kautta.
- Ostoläimille aina karanteeni, lastaustilan käyttö.
- Tilatason tautisuojaus (suojavaatteet, turhien vierailujen rajoittaminen jne.)
- Ulkomaisilla tilavierailuilla aina suojavaatteet ja 48 h -säännön noudattaminen.
- Sikaloiden terveydenhuolto, säännölliset eläinlääkärin käynnit (Sikava).